

Bedrijfsplan 2022-2030

Vitalis Biologische Zaden B.V.

Bedrijf: Vitalis Biologische Zaden B.V.
Hengelderweg 6
7383 RG Voorst

Plaats en datum: Voorst, 10 maart 2022

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Historie en bestaande situatie	4
2.1. Historie Vitalis en keuze vestigingsplaats	4
2.2. Bestaande situatie	4
3. Missie, visie en ontwikkeling.....	6
3.1. Missie en Visie van Vitalis	6
3.2. Ontwikkeling afgelopen jaren	6
3.2.1. Verwerkingsruimte	6
3.2.2. Personeel	6
3.2.3. Veredeling en onderzoek	7
4. Bedrijfsplan komende tien jaar	8
4.1. Algemeen	8
4.2. Uitbreiding faciliteiten	8
5. Conclusie	10

1. Inleiding

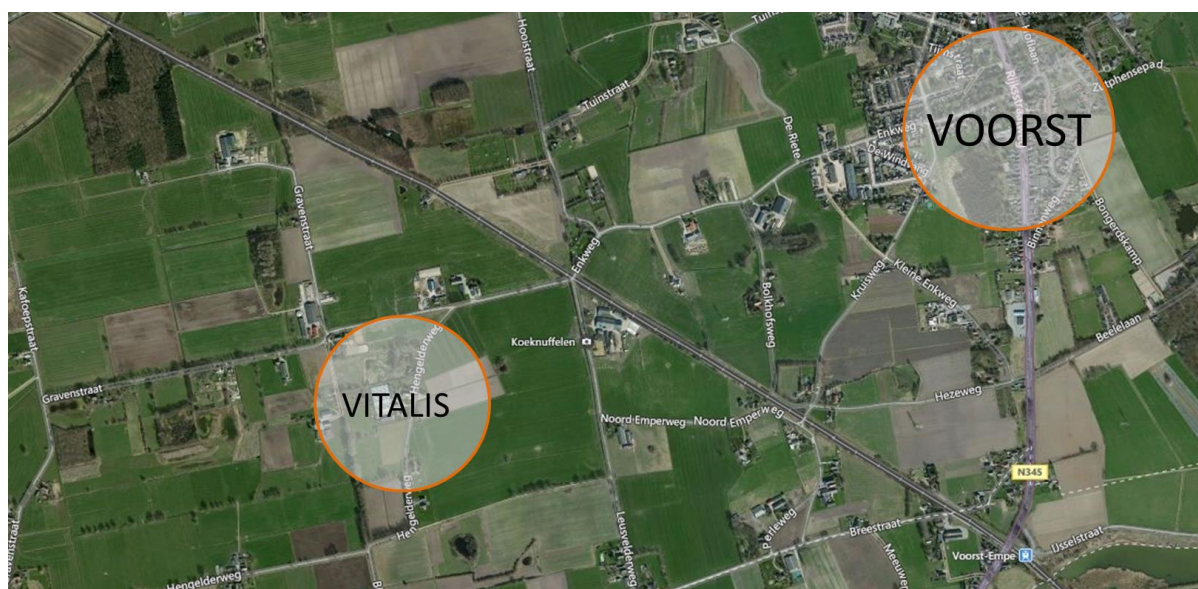
Vitalis Biologische Zaden B.V. is gevestigd te Voorst en is een veredelingsbedrijf in groentezaden, welke wereldwijd een breed assortiment biologische groenterassen van onderscheidende kwaliteit levert. Deze rassen komen voort uit eigen veredelings- en selectieprogramma waarin we succesvol samenwerken met de veredelaars van Enza Zaden en kennisinstellingen zoals de WUR in Wageningen. Vitalis is een volledig biologisch bedrijf en richt zich op de professionele biologische tuinder.

Vitalis is voornemens de bedrijfsbebouwing aan de Hengelderweg in de vorm van onderzoeksondersteunende verwerkingsruimten en kantoorfaciliteiten uit te breiden. Gezien het speciale karakter van ons bedrijf als veredelingsbedrijf en juist vanwege de unieke eigenschappen van deze locatie zoals de vruchtbare enkeerdgrond, de geïsoleerde ligging en de bestaande samenwerking met kennisinstellingen in de directe nabijheid, zoals hierna verwoord, maakt een verhuizing naar bestaande concentratie gebieden ongewenst. Om dit mogelijk te maken binnen het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' vindt u in dit bedrijfsplan de motivatie hiervoor.

2. Historie en bestaande situatie

2.1. Historie Vitalis en keuze vestigingsplaats

Vitalis Biologische Zaden B.V. werd in 1994 gestart aan de Hengelderweg 6 te Voorst door ir. Jan Velema met de bedoeling om groente zaden te produceren op voorgeschreven biologische wijze. Mede op advies van de heer Coen ter Berg, bodemkundig specialist voor de biologische landbouw, destijds werkzaam bij het Louis Bolk instituut, werd gekozen voor de genoemde locatie. De hier aanwezige, unieke en zeer vruchtbare enkeerdgrond leende zich uitstekend voor de biologische teelt van groenterassen, waarbij geen gebruik gemaakt wordt van kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Door in de loop van de jaren de reeds aanwezige bodemvruchtbaarheid verder te verhogen door middel van een ruime vruchtwisseling met groenbemesters is er een uitstekende en weerbare bodem ontstaan met betrekking tot bodemziektes en mogelijk wateroverlast door hevige regenval. Daarnaast werd op deze locatie ook voldaan aan de vereiste geïsoleerde ligging t.o.v. andere (glas)tuinbouwbedrijven. Deze uitermate belangrijke voorwaarden voor Vitalis komen verderop weer aan de orde.

Figuur 2.1.1: luchtfoto met daarin aangegeven de ligging van Vitalis (bron: Google Earth).

Om zich te verzekeren van directe toegang tot de nieuwste en met name beter resistente rassen werd in 1998 een samenwerking met Enza Zaden gestart. Enza Zaden is een, op wereldschaal, toonaangevend groenteveredelingsbedrijf gevestigd in Enkhuizen. Door deze samenwerking nam, naast de productie van zaden, de aandacht voor veredeling en het daaraan gekoppelde onderzoek sterk toe. Door tevens gebruik te maken van de wereldwijd opererende verkooporganisatie van Enza Zaden namen de afzetmogelijkheden van de zaden van Vitalis heel sterk toe. Nadat Jan Velema in 2011 te kennen gaf zijn belang in Vitalis te willen beëindigen is Vitalis met ingang van 2012 een volledige dochter van Enza Zaden geworden. De continuïteit van de vestiging op de bestaande locatie wordt ook onderschreven in de lange termijnstrategie voor Vitalis van Enza Zaden.

2.2. Bestaande situatie

Vitalis Biologische Zaden B.V. is gevestigd in het buitengebied aan de Hengelderweg 6, 7383 RG te Voorst. Op de locatie van in totaal 11 hectare is goed zichtbaar dat deze door de jaren heen gegroeid

en uitgebreid is. Het geheel is een ensemble van diverse gebouwen en bouwwerken die samen met de proefvelden en de kassen de huidige situatie maken. Op verschillende plaatsen worden kavels afgeschermd door bomen- en struikenrijen langs de randen. Het coulisselandschap is een belangrijk onderdeel van de ruimtelijke inpassing, tevens is dit voor het behoudt van biodiversiteit van grote toegevoegde waarde voor het uitvoeren van biologische teelt.

In de bestaande situatie hebben de kassen een oppervlakte van circa 3.000 m² en de bedrijfsgebouwen een totale oppervlakte van circa 1.400 m².

Figuur 2.2.1: luchtfoto met de bestaande gronden en bebouwing van Vitalis. In het blauw de kas en in het rood de overige bebouwing (bron: AAB).

3. Missie, visie en ontwikkeling

3.1. Missie en Visie van Vitalis

Zoals vermeld is Vitalis Voorst, weliswaar onderdeel van de Enza Zaden groep, een zelfstandig biologische vestiging, opererend onder Europese regelgeving voor biologische landbouw en ingeschreven bij de KvK onder nummer 08063599. Onze missie is bijdrage aan een biologische wereld te creëren door biologische veredeling, biologische zaadproductie en zaadverwerking. Op deze manier dragen wij bij aan productie van gezonde groenten. Onze visie is dit te realiseren door betrouwbare zaden van hoogstaande rassen te produceren van uitstekende kwaliteit en daarbij een goede ondersteuning aan onze klanten te geven. Waarbij ons uitgangspunt is dat biologisch zaad het begin is van het proces van biologische voeding, waarbij bodemvruchtbaarheid behouden blijft. Juist door de combinatie van enerzijds de toegang tot de ‘veredelingskeuken’ van Enza Zaden in Enkhuizen en anderzijds de hiervan gescheiden locatie van het biologische bedrijf in Voorst heeft Vitalis zich kunnen ontwikkelen tot een unieke en grootste speler op mondiaal niveau als leverancier van biologisch geproduceerde groentezaden.

Alhoewel het biologisch telen op zich al duurzaamheid als uitgangspunt heeft, geeft Vitalis daar verder zichtbaar invulling aan door de 112 aanwezige zonnepanelen, waarmee 25 % van de totale energiebehoefte wordt gerealiseerd. Daarnaast maakt Vitalis in toenemende mate gebruik van elektrische auto's. Tevens werken we hard aan het sluiten van de kringloop op ons eigen bedrijf, door teelt van een aanzienlijk deel van onze eigen organische bemesting.

3.2. Ontwikkeling afgelopen jaren

De afgelopen 10 jaren is de consumptie van biologische groenten wereldwijd enorm snel toegenomen. De supermarkten breidden hun assortiment in biologische producten sterk uit.

Tegelijkertijd zag je ook de telers van biologische groenten zich sterk professionaliseren en daarmee nam de vraag naar hoogwaardige moderne en voor de biologische teelt veredelde rassen eveneens sterk toe. Voor Vitalis betekende dit een periode van grote groei die, zoals het er nu uitziet, blijft aanhouden. Dit zal de komende 10 jaar nog een grotere vlucht nemen door de Europese “Farm-to-Fork” strategie, waarin gesteld wordt dat in 2030 25% van de voedselproductie op biologische wijze moet plaatsvinden.

Gezien deze sterke groei en de relatief beperkte capaciteit van de gebouwen, hebben wij onze focus in Voorst de afgelopen jaren ook moeten verleggen van ‘het onderbrengen van het gehele proces van veredeling, zaadproductie, -verwerking en -distributie’ naar ‘het uitvoeren van veredeling onder biologische omstandigheden, ondersteuning van zaadproductie en het verder uitwerken van een kenniscentrum voor biologische veredeling, teelt en zaadteelt’.

3.2.1. Verwerkingsruimte zaadverwerking

De verwerkingsruimte, opslag en distributie van de zaden voor verkoop is inmiddels, in 2020, verhuisd naar Enkhuizen.

3.2.2. Personeel

In de afgelopen 15 jaar is het aantal vaste medewerkers vanaf 2006 verdubbeld, van 14 tot 28 vaste medewerkers. Daarnaast hebben we in het seizoen tussen de 25 en 30 tijdelijke krachten. Verder

bieden we flex-werkplekken aan Enza Zaden-collega's, die gelieerd zijn aan de biologische teams, en aan onderzoekers, stagiaires die via onderwijsinstellingen onderzoek en opdrachten bij ons uitvoeren.

3.2.3. Veredeling en onderzoek

In toenemende mate worden de nieuw ontwikkelde rassen van Enza Zaden onder biologische omstandigheden bij Vitalis op het veld beproefd. Vooral het testen van nieuwe rassen onder biologische omstandigheden levert een waardevolle aanvullende set aan gegevens over de eigenschappen in vergelijking met het testen onder gangbare condities. In dezelfde tijd werd de veredeling van eerst alleen bladgewassen, maar daarna ook van pompoenen op Vitalis zelf uitgevoerd sterk uitgebreid. De behoefte aan een grotere oppervlakte was daarvan het gevolg. Om geen geweld aan onze opgebouwde bodemvruchtbaarheid en de daarbij behorende vruchtwisselingseisen te doen, werd eerst grond van dezelfde hoogwaardige kwaliteit van de buurman gepacht en later een aangrenzend perceel van een andere buurman overgenomen. De ervaring bij Vitalis om met kleine proefveldjes te werken, de rassen erop te meten en te beoordelen nam steeds verder toe.

Ook de noodzaak om meer onderzoek aan de kwaliteit van onze te leveren zaden te gaan doen, leidde tot de opzet van een kiemlaboratorium. Hierin wordt de kiem van de zaden onder biologische omstandigheden beoordeeld, die soms afwijkt van het gedrag onder conventionele omstandigheden.

3.2.4. Contacten en samenwerking met kennisinstellingen/ Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen

Door de verdergaande groei en de steeds sterker wordende kennisbehoefte bij Vitalis aan de ene kant en de unieke locatie van Vitalis, als voorbeeldbedrijf voor de biologische sector en ontwikkelde expertise aan de andere kant, werd het contact en de samenwerking met de kennisinstellingen steeds intensiever. Kennisinstellingen zoals de WUR in Wageningen en UVA in Amsterdam gingen steeds meer onderzoek doen naar de verschillen in eigenschappen van rassen en gewenste genetica-toepassingen, toegespitst op de biologische groenteteelt. Voor de WUR hebben meerdere studenten hun PhD-onderzoek bij Vitalis gedaan. Ook in het kader van de door de overheid benoemde topsectoren, zoals de Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen is er onder de noemer Groene Genetica i.s.m. de WUR en het Louis Bolk onderzoek bij Vitalis uitgevoerd naar de stikstofefficiëntie van spinazie geteeld onder biologische omstandigheden. Zo doen studenten van professor Michel Haring van de UVA onderzoek bij en met Vitalis naar het induceren van natuurlijk optredende mutaties in sla door middel van transposons om zo gewenste nieuwe eigenschappen in de sla te bewerkstelligen. De resultaten van zulke onderzoeken konden vervolgens ook toegepast worden in nieuwe veredelingsprogramma's voor Vitalis en Enza Zaden. Deze samenwerking met vooral de WUR, vanwege de korte afstand, is inmiddels zo intensief geworden, dat er sprake is van jaarrond frequent contact met elkaar en gezamenlijke onderzoeksprojecten over meerdere jaren lopen. Hierbij denken we aan het strokenteelt project, dat momenteel voor de komende 5 jaar loopt, en waarbij groot proefveld bij Vitalis in Voorst ligt. Hierbij wordt onderzoek gedaan aan een nieuw landbouwsysteem, waarbij zowel onderzoekers en studenten van de WUR betrokken zijn evenals de breedere van Vitalis en Enza Zaden.

Naast onderzoek wordt ook steeds vaker gevraagd om Vitalis in excursie verband te bezoeken, een lezing te houden, een stageplaats aan te bieden of een promotieonderzoek ter plekke uit te laten

voeren. Vaste jaarlijkse excursies bij Vitalis worden naast de WUR georganiseerd door de Warmonderhof (mbo-opleiding specifiek voor de biologische teelt) uit Dronten. De afgelopen 10 jaren hebben er in totaal 15 studenten hun onderzoekstage bij Vitalis gedaan. Buiten de Nederlandse opleidingen, zoals de WUR, HBO (Larenstein (vh Deventer), Den Bosch en Dronten) en de MBO, zoals lokale ROC te Twello kwamen er ook studenten van opleidingen in Duitsland, Frankrijk, Spanje en Chili. Het is natuurlijk duidelijk dat door deze activiteiten met kennisinstellingen er sprake is van een wederzijds belang. Naast het gegeven dat hieruit nieuwe werknemers van Vitalis voort kunnen komen, geldt in het bijzonder voor de WUR dat het gezamenlijke, meer fundamentele onderzoek, de basis kan vormen voor de ontwikkeling van nieuwe rassen. Alle bovengenoemde activiteiten dragen natuurlijk bij aan het kenniscentrum voor biologische teelt, veredeling en zaadproductie, wat een belangrijk focuspunt voor de komende jaren is.

4. Bedrijfsplan 2022-2030

4.1. Algemeen

Uit voorgaande is duidelijk dat de groei er bij Vitalis goed in zit. De afgelopen 5-7 jaren is de omzet groei van biologisch zaad tussen de 10 en 20% per jaar geweest. Voor de komende 10 jaar verwachten we dat deze groei van tenminste 15% per jaar onverminderd zal blijven aanhouden. Gezien deze sterke groei en de relatief beperkte faciliteiten die er de afgelopen jaren in Voorst waren, is de focus verlegd van uitvoering van het gehele proces van veredeling, zaadproductie, -verwerking, -opslag en -distributie, naar specialisatie in veredeling onder biologische omstandigheden en het verwerven, borgen en delen van kennis van biologische teelt en zaadteelt (kenniscentrum). Om de grote hoeveelheid zaad te kunnen verwerken is inmiddels in Enkhuizen een apart verwerkings- en distributie centrum opgericht voor biologische zaden. Ook voor het uitvoeren van de zaadproductie wordt inmiddels op verschillende locaties aan gespecialiseerde biologische zaadproductie gewerkt.

De focus van Vitalis in Voorst zal dus komen te liggen op onderzoek en ontwikkeling, vernieuwing waaronder ook technologische vernieuwing. En daarnaast ook op het verwerven en delen van kennis om zodoende een bijdrage te kunnen leveren aan een vergroting van de kennis van biologische aanpak van de teelt.

4.2. Uitbreiding faciliteiten

Om de toekomst van Vitalis te waarborgen dienen de faciliteiten vernieuwd en naar de toekomst uitgebreid te worden. Voor Vitalis een wezenlijk uitgangspunt hierbij is, dat de nieuwbouw aan blijft sluiten bij het biologische aanzicht en karakter van Vitalis en op de verantwoorde wijze landschappelijk zal worden ingepast.

Om deze inpassing te kunnen bewerkstelligen willen we graag het bestaande bouwvlak wat verleggen, waardoor de uitbreidingen voornamelijk op het achtererf plaats zullen vinden. Waarbij de oude boerderij met de schuur het focuspunt zullen blijven op in het aangezicht.

In de aankleding van het erf en de omliggende onderzoeksvelden is het onderhouden en aanbrengen van beplanting, d.m.v. hagen, houtwallen en bloemenstroken, een intrinsiek onderdeel van onze bedrijfsvoering. Immers, geen biologische teelt mogelijk zonder de zorg voor biodiversiteit.

Als eerste stap is het noodzakelijk om de oude “zaderij” te vervangen door een nieuw gebouw, waarbij het onderzoeksdeel van Vitalis (kiemtesten en veredeling) een gedegen werkplek krijgt, die ook aangepast is aan de huidige maatstaven. Ook is hierbij de scheiding van processen, nodig i.v.m. hygiëne maatregelen ter voorkoming van ziekten en plagen, in te richten.

Daarnaast is een uitbreiding van het aantal werkplekken en presentatieruimte noodzakelijk, aangezien er steeds meer samen gewerkt wordt met collega's en onderzoekers in de biologische teelt en onderzoek. Hiermee krijgt ook de uitbouw van het kenniscentrum gestalte.

In een later stadium zal de huidige kantine en omkleedruimten vervangen worden, waarbij dit op zal gaan in de uitbreiding van “de zaderij”. In deze bouw zal ook een vergroting van de presentatieruimte en werkruimten voor onderzoek meegenomen worden.

Op termijn zien we ook noodzaak tot vergroting van de opslag van werktuigen i.v.m. verdergaande precisie mechanisatie en eventuele robotisering van de teeltwerkzaamheden buiten op het veld. Dit vindt dan plaats in een toekomstige uitbreiding van de kapschuur.

*Figuur 4.2.1: luchtfoto met de mogelijke uitbreidingen van Vitalis en de voorgestelde wijziging van het bouwvlak (oranje = nieuw, paars = oud).
(bron: AAB).*

5. Conclusie

Om de toekomst van Vitalis, als onderzoeks- en kenniscentrum van biologische teelt, veredeling en zaadproductie te waarborgen dienen de faciliteiten verbeterd en uitgebreid te worden.

Het gaat hierbij om de nieuwbouw van onderzoeksondersteunende ruimten, kantoorruimte en presentatie- en ontvangstruimten. Vitalis wil een expertise centrum op de locatie in Voorst waarborgen. Mede door de unieke samenstelling van de teeltgronden, geïsoleerde ligging van de locatie, aanwezigheid van toegewijd, ervaren personeel en samenwerking met onderwijsinstellingen wil Vitalis graag gevestigd blijven op de huidige locatie. Vanuit de genoemde historie, de ontwikkeling van de afgelopen jaren en het bedrijfsplan voor de toekomst vraagt Vitalis de provincie Gelderland in te stemmen met het verzoek tot wijziging van het bestemmingsplan.